

початку 60-х років не відбулося здійснення концесій на будівництво Московсько-Севастопольської, Києво-Одеської, Орловсько-Вітебської та інших колій. Проте вже 30 квітня 1857 року представники Торговельного дому Т. Бонара і К^о попросили дозвіл створити акціонерну компанію для будівництва залізниці від Одеси до Балти, Брацлава, Києва, Ніжина та Кролевця до з'єднання з проектованою Лібавською або Феодосійською коліями між Орлом і Оршею, протяжністю 1,4 тисячі верст. Весною 1858 року з'явилася нова компанія, до якої приєдналася і перша. Її очолювали інженери С. Кербедз і Д. Марченко. Вони просили дозвіл на будівництво залізниць від Одеси до Бердичева, від Радзивилова на Бердичів до Києва та від Києва до Курська, протяжністю 1,2 тисячі верстатів. Хоча умови були дуже вигідними, компанії не вдалося зібрати необхідні кошти.

Причина невдачі реалізації цих проєктів крилася у невизначеність фінансування будівництва, іноземні підприємці сприяли утворенню негативного уявлення про труднощі та невикладність спорудження російських магістралей, що в свою чергу спричинило обережність вітчизняних фінансистів і відсутність їхньої готовності ризикувати. Та й уряд був розчарований багатьма приватними пропозиціями і не вірив у їхню ефективність. Не слід забувати й той факт, що державна скарбниця майже була пуста.

Полікарпова Валерія
Науковий керівник – канд. істор. наук Лапченко А.С.
Державний біотехнологічний університет

ГОЛОДОМОР 1932 – 1933 РР.

Голодомор – це геноцид українського народу в 1932 – 1933 р, організований хлібозаготівлями з урожаю 1929 р. Унаслідок каральних вилучень у селян не тільки хліба, а й усіх продовольчих запасів, і ось тоді голод переріс у жахливий Голодомор. До кінця 1932 р у республіці було колективізовано майже 70% селянських господарств, та понад 80% посівних площ. 7 серпня 1932 р. ВЦВК і РНК СРСР ухвалили постанову «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів та кооперації та про зміцнення суспільної власності». І звичайно згідно з постановою розкрадання колгоспного майна каралося розстрілом і це ще м'яко кажучи, бували пом'якшення – позбавлення волі на 10 років, а якщо вкрасти хоча б пів кишенні зерна для свої дітей, селянни могли отримати строк у концтаборі. Народ охрестив цей драконівський акт «законом про п'ять колосків».

Втрати зерна з урожаю 1932 р. виявилися величезними через нестачу посівного зерна, яке забирали та вивезли під час хлібозаготівлі й голоду, яким вже було охоплено третині райони України. Вже до жовтня 1932 р. із колгоспників та одноосібників було витиснене 132 млн пудів хліба, а це менш ніж половина плану з попереднім роком. Тоді для селян боржнеків було

покарання «натуральні штрафи», а саме м'ясом та картоплею та іншими запасами які були. Тодв за наказом Каганровича було запроваджено систему «чорних дощок». Господарства які відносилися до чорних дощок були оточенні збройними загонами, з них вивозили всі продовольчі та насінні запаси, було заборонено торгівля та постачання будь – яких товарів.

1 січня 1933 р керівники УСРР у Харкові отримали телеграму з підписом Й.Сталіном, яка започаткувала кампанію повсюдного пошуку хліба, у всіх регіонах України та почалися подвірні обшуки. Забирали все сухарі, картоплю, сало, соління, навіть фруктові сушки, цибулю..... Забирали все продовольство, яким селяни мали харчуватися до нового врожаю. Тоді вони казали, що це справедлива кара за «куркульський саботаж». Вони відкрито про це писали в районних газетах. Райони з великою сметрністю від Голодомору називали «Неблагополучними».

Щоб адміністративно прив'язати селян до колгоспів, Й.Сталін запровадив у 1932 р внутрішні паспорти для населення міст та новобудов, але жителі сільської місцевості паспорта не видавали, і вже вони не легально влашткватися в місті та працювати там. У 1932 р Й.Сталін проголосив запровадження «безбежної п'ятирічки» й ліквідацію в СРСР до 1937 р. У січні 1933 р було видано декрет ЦК ВКП(б), в якому було сказано що селянам забороняється виїзд з УСРР.

Організаторам голоду треба було вдавати , що його не існує, просто немає. Навіть у стенографічних звітах пленумів ЦК КП(б)У та протоколах політбюро ЦК слово «Голод» не згадується. Табу на слово «Голод» щодо того часу дотримувалися в СРСР аж до грудня 1987 р , цілих 55 років вони про це мовчали, ніби то нічого такого не було.

Жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. в радянській Україні стали мільони українців. Від голодомору більш за все постраждали Київська та Харківська область, у 1932 – 1934 роках від Голоду загиблих було близько 81% українців, 4,5% росіяни, 1,4% євреї та 1,1% поляків, серед жертв також були білоруси, болгары та угорці. А за канібалізм під час Голодомору засудили понад 2500 тис людей.

Існує альбом під назвою Червоний альбом або ж Робітничий рай СРСР, який був укладений Александером Вінербергером після повернення додому в Австрію, в альбом є фото Криму та Москви, але переважна більшість світлин в альбомі з Харкова 1933 р. Усі знімки що є в альбомі білі зроблені таємно. В СРСР було це все заборонено як казати так і говорити.

Одним з перших про голод в СРСР повідомив англійський журналіст Малкольм Магерідж у грудні 1933 року, пише дослідник Станіслав Кульчицький. У трьох статтях в газеті Manchester Guardian журналіст описав свої гнітючі враження від поїздок Україною та Кубанню, розповівши про голод серед селян. Магерідж засвідчив масову загибель селян, однак не назвав конкретних цифр. Після першої ж його статті радянська влада заборонила іноземним журналістам їздити по вражених голодом територіях країни. У

березні 1933 року 27-річний британський журналіст Гарет Джонс поїхав до СРСР, аби взяти інтерв'ю у Сталіна. Врешті він проїхав Україною та зафіксував жахіття, які там коїлись. Наприкінці березня 1933 року Джонс опублікував статтю "Тут немає хліба" про голод в Україні, яку передрукували у газетах Manchester Guardian і New York Evening Post.

У 2019 році вийшов фільм Агнешки Холланд "Ціна правди" про трагічну долю Гарета Джонса та голод. У 1934 році у Британському парламенті відбулись спеціальні дебати щодо Голодомору. Сенсаційні відкриття журналістів спробував заперечити кореспондент New York Times у Москві Волтер Дюранті. Його замітка називалася: "Росіяни голодують, але не вмирають від голоду". Коли про проблему почали писати інші американські газети, Дюранті підтвердив факт масових смертей від голоду. Дюранті відомий також тим, що єдиний з іноземних журналістів взяв інтерв'ю в Йосипа Сталіна та отримав Пулітцерівську премію за свою діяльність. В Україні деякі активісти вимагали, щоб Пулітцерівський комітет посмертно відібрав у Дюранті цю престижну журналістську нагороду, однак цього не відбулося.

Директор Канадського інституту українських студій Альбертського університету Ярс Балан був першим, хто «відкрив» світові Ріу Клайман. Він почав досліджувати репрезентацію України в канадській пресі між світовими війнами. Перебираючи газетні архіви того періоду, дослідник, який допомагав йому в інституті, натрапив на статтю Клайман, яка описувала Голодомор. Балан ніколи про неї не чув. Копаючи далі, команда виявила випуск Evening Telegram 1932 року із заголовком на першій сторінці про те, що московську кореспондентку, «буржуазну порушницю спокою», «вигнали з Росії». Невдовзі Ярс Балан зрозумів, що натрапив на щось велике. Він змінив курс і присвятив більшу частину свого часу історії Клайман. Статті Рії Клайман, які вдалося розшукати та зібрати Ярсу Балану, сповнені побутових деталей та описів з українських сіл, які є надзвичайно цінними для дослідників Голодомору. У 1932 році на автівці з двома американками проїхала маршрутом Москва — Харків — Слов'янськ — Ізюм — Донецьк і написала понад 20 статей про голод у канадські видання. Авантюрна, відважна, віддана професії — якийсь час Ріа Клайман була майже забута дослідниками. 28 листопада 2006 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Голодомор 1932 – 1933 рр. в Україні». Згідно з першою та другою статтями Закону, Голодомор є геноцидом українського народу.